

COVID-19 MORTALITEIT – UPDATE VAN DE GEGEVENS - 18 DECEMBER 2021

Update van de informatie over de COVID-19 sterfgevallen gedurende de eerste golf van de epidemie tot aan 31 augustus 2020

De 104 Belgische ziekenhuizen¹ werden retrospectief bevestigd om ontbrekende gegevens over de geboortedatum en de woonplaats van patiënten, die tijdens de eerste golf overleden zijn ten gevolge van COVID-19, te verkrijgen.

CONTEXT

Het ziekenhuispersoneel meldt de COVID-19 overlijdens in het ziekenhuis via een LimeSurvey. Deze is onderdeel van de dagelijkse bevestiging naar de piekcapaciteit van de ziekenhuizen (Surge Capacity Survey, of SCS).

De huidige enquête vraagt naar de volgende gegevens: datum van overlijden, geboortedatum, geslacht, methode van diagnose, postcode van de woonplaats en type van woonplaats (verpleeghuis, andere instelling voor langdurige zorg,...).

Drie van deze variabelen waren niet beschikbaar tijdens de eerste golf van de epidemie: (i) **geboortedatum** (tot 24 april 2020 werd alleen het geboortjaar van de overleden patiënten gemeld door het ziekenhuis), (ii) **postcode van de woonplaats** (beschikbaar sinds 24 april 2020), (iii) **type woonplaats** (beschikbaar sinds 21 juni 2020).

DOELSTELLING

Van 1 juli tot 29 oktober 2021 werd door Sciensano een enquête gehouden bij de 104 Belgische ziekenhuizen om te proberen de ontbrekende gegevens te achterhalen van de patiënten die tot 31 augustus 2020 in hun instelling aan COVID-19 waren overleden.

Het bevestigen van deze gegevens geeft volgende mogelijkheden:

- (i) Een exacte **geboortedatum** laat toe om een eenduidige identificatie te doen van de overledenen. Hierdoor wordt het mogelijk om de informatie die werd verkregen van de SCS terug te koppelen met de gegevens die verkregen werden uit de surveillance van de verpleeg- en verzorgingstehuizen (WZC).
- (ii) **De postcode van de woonplaats** laat toe om een vergelijking te maken met de statistieken van sterfte aan alle oorzaken. Deze zijn gebaseerd op de postcode van de woonplaats van de overledene.

¹ 103 algemene ziekenhuizen en het militair ziekenhuis

(iii) Het **type woonplaats** maakt het mogelijk om een nauwkeurigere schatting te maken van het aantal overlijdens van WZC-bewoners die overleden zijn in een ziekenhuisomgeving.

Een bijkomend voordeel van de enquête is dat er retrospectief fouten of ontbrekende overlijdens kunnen worden opgespoord. Het handmatig invoeren van gegevens is onvermijdelijk onderhevig aan menselijke fouten. Bovendien kan het dat voor patiënten, die aanvankelijk geclassificeerd werden als een COVID-19 overlijden, er een nieuwe diagnose is gesteld. Ten slotte kan het dat sommige COVID-19 overlijdens tijdens de eerste golf niet gemeld zijn geweest aan het ziekenhuissurveillancesysteem.

RESULTATEN

De periode waarvoor de gegevens geüpdatet zijn betreft de periode vóór 31 augustus 2020.

1. Deelname

Het responspercentage was uitstekend, aangezien 98 van de 104 ziekenhuizen (94,2%) reageerde op onze oproep.

Van de deelnemende ziekenhuizen (n = 98), hebben 72 ziekenhuizen geantwoord op onze eerste oproep (73%) en 26 ziekenhuizen hebben geantwoord nadat ze een herinnering ontvingen (27%).

Zes ziekenhuizen hebben niet deelgenomen aan de enquête, waardoor de informatie over 226 COVID-19 overlijdens onvolledig blijft (Tabel 1). Voor deze overlijdens ontbreken één of meerdere van de volgende gegevens: geboortedatum, geslacht, type woonplaats, postcode van de woonplaats.

Tabel 1 • Informatie per regio, met betrekking tot het niet deelnemen van 6 ziekenhuizen aan de COVID-19 mortaliteitsenquête binnen ziekenhuizen, vóór 31 augustus 2020.

	Aantal ziekenhuizen die niet deelnamen	Aantal overeenkomstige COVID-19 overlijdens
Vlaanderen	3	112
Wallonië	3	114
Brussel	0	0
Totaal	6	226

2. Kwalitatieve veranderingen (de opgevraagde variabelen)

Op 1 juli 2021 bevatte de COVID-19-mortaliteitsdatabase 4.979 overlijdens in het ziekenhuis voor de periode van 10 maart tot 31 augustus 2020. De resultaten in deze sectie hebben betrekking op de gegevens die zijn verzameld voordat mogelijke duplicaten waren verwijderd.

Geboortedatum

Dankzij de enquête werd de geboortedatum van 2.810 overledenen teruggevonden. Voor 79 overledenen was er reeds een geboortedatum beschikbaar, maar deze bleek niet correct te zijn. De geboortedatums van 175 COVID-19 overlijdens in het ziekenhuis, binnen de betreffende periode, ontbreken nog steeds.

Datum van overlijden

De datum van overlijden is gewijzigd voor 261 van de overledenen.

Postcode van de woonplaats

Dankzij de enquête konden er 2.852 postcodes van de woonplaatsen van de overledenen teruggevonden worden. Voor 379 overledenen ontbreekt de postcode.

Profiel

Het profiel (type verblijfplaats) van 2.759 COVID-19 overlijdens werd teruggevonden. Daarvan hadden 846 van de overledenen betrekking op bewoners van WZC en 40 ervan op bewoners van andere instellingen. Het totaal aantal COVID-19 sterfgevallen in WZC is gedaald met 25 overlijdens (20 in Vlaanderen en 5 in Brussel), omdat deze personen in het ziekenhuis waren overleden en niet in het WZC. Voor 1.494 van de overlijdens in het ziekenhuis, in de periode voor 31 augustus 2020, is het type verblijfplaats nog onbekend.

Gevalsomschrijving

Er waren 8 overlijdens waarbij de diagnostische status moest worden aangepast. Eén overlijden werd van een mogelijk geval veranderd tot een bevestigd geval, 7 COVID-19-overlijdens werden niet-COVID-19 gerelateerde overlijdens (4 bevestigde en 3 mogelijke gevallen).

Land van verblijf

Er werden 25 veranderingen doorgevoerd aangaande het land van verblijf. (Deze hadden allen betrekking op personen die werkelijk in het buitenland woonden en daarom niet in de gegevensbank waren opgenomen om dubbeltelling in internationale statistieken te voorkomen).

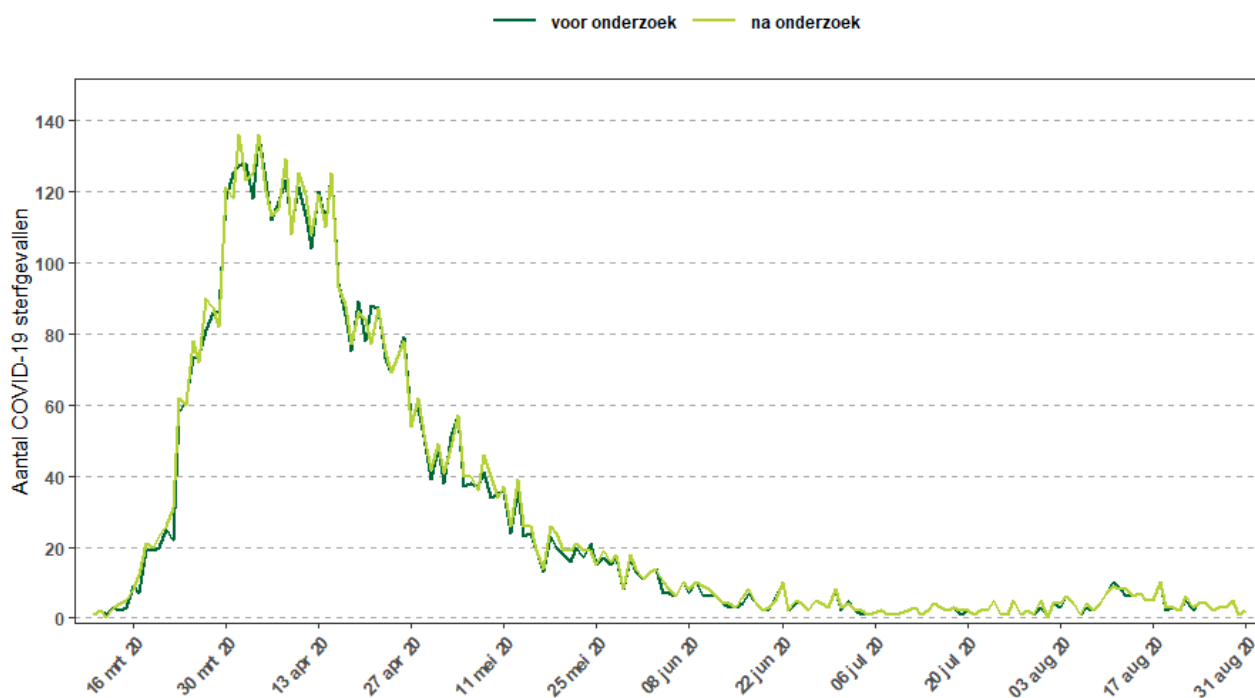
3. Kwantitatieve veranderingen (verandering in het totaal aantal overlijdens)

Dankzij de bevraging hebben we 196 extra COVID-19 sterfgevallen geïdentificeerd. Op basis van de aanvullende gegevens van de ziekenhuizen, hebben we 97 sterfgevallen uit de COVID-19 mortaliteitsdatabank verwijderd om de volgende redenen: 58 correcties van dubbele rapportering (duplicaten), 25 personen die buiten België woonden, 7 aanvankelijke coderingsfouten, 7 sterfgevallen waarvan de doodsoorzaak niet langer in verband staat met COVID-19. De belangrijkste veranderingen die de ziekenhuizen hebben doorgevoerd, waren de exclusie van 5 COVID-19 sterfgevallen en een toevoeging van 45 COVID-19 sterfgevallen.

Uiteindelijk zijn er **99 extra overlijdens toegevoegd in de COVID-19-mortaliteitsdatabase (voor alle plaatsen van overlijden samen) voor de periode tussen 7 maart 2020 en 31 augustus 2020** (-7 overlijdens in Vlaanderen, +30 overlijdens in Wallonië en +76 overlijdens in Brussel). Deze wijziging was op vrijdag 17 december in de COVID-19 mortaliteitsdatabank opgenomen voor publicatie op zaterdag 18 december 2021.

De datum van het eerste COVID-19 sterfgeval in België is gewijzigd van 10 maart 2020 naar 7 maart 2020. De piek van het aantal COVID-19 sterfgevallen in de eerste golf ligt nog steeds op dezelfde datum, 8 april 2020, maar stijgt van 322 sterfgevallen naar 324 sterfgevallen (figuur 1).

Het aantal COVID-19 overlijdens tijdens de eerste golf van de epidemie (tot en met 21 juni 2020) bedraagt momenteel 9.684 (4.861 in ziekenhuizen, 4.718 in WZC, en 105 in andere omgevingen).

Figuur 1 • Totaal aantal COVID-19 overlijdens gemeld in de ziekenhuizen, voor en na de enquête, vóór 31 augustus 2020, België